

Praktik

i
den pædagogiske assistentuddannelse
Januar 2010

Social- og Sundhedsskolen i Silkeborg

Forord

Den pædagogiske assistentuddannelse (PAU) er en vekseluddannelse, hvor skoleperiodernes teoretiske og praktiske undervisning sammen med praktikuddannelsen skal sikre, at eleven opnår de erhvervsfaglige kompetencer, som det kommende arbejde kræver. Praktikuddannelsen skal give eleverne muligheder for at afprøve og udvikle både faglige og personlige kompetencer.

Praktik i den pædagogiske assistentuddannelse er sammen med skolens lokale undervisningsplan grundlag for den enkelte elevs praktikuddannelse. Pjecen beskriver såvel samarbejdet mellem elev, skole og praktik og rammerne for og tilrettelæggelsen af praktikuddannelsen - som ansvarsfordelingen mellem elev, praktiksted, herunder praktikvejlederen, og skolens kontaktlærere.

Den er et led i det lokale uddannelsesudvalgs arbejde med at sikre kvalitet i den pædagogiske assistentuddannelse.

Praktik i den pædagogiske assistentuddannelse afløser Retningslinjer for praktikuddannelse i social- og sundhedshjælperuddannelsen, social- og sundhedsassistentuddannelsen og den pædagogiske grunduddannelse, som var gældende for Århus Amt.

Det lokale uddannelsesudvalg har behandlet pjecen på møde den 9. december 2009 og 15. marts 2010.

Generelt om praktikuddannelsen

LÆRING I PRAKSIS

I praktikuddannelsen bliver eleven en del af et fagligt praksisfællesskab. Sammen med andre eller på egen hånd skal eleven udføre konkrete arbejdsopgaver. Opgaverne skal bidrage til elevens læring, så eleven tilegner sig erhvervskompetencer og udvikler en faglig identitet.

I praktikuddannelsen er hver elev tilknyttet en praktikvejleder.

Det er praktikvejlederens opgave at understøtte elevens læreprocesser ved:

- introducere eleven til de konkrete arbejdsopgaver og vejlede eleven om, hvilke metoder, eleven kan anvende i opgaveløsningen.
- hjælpe med at omsætte teori til praksis.
- vurdere elevens udførelse af opgaverne.

Vejledning skal have en vigtig plads igennem hele praktikforløbet, både som aftalt vejledningssamtaler og som løbende vejledning i forbindelse med arbejdsopgaverne.

Elevers læring i praktikuddannelsen er baseret på

- elevens motivation for at gøre sig erfaringer i konkrete arbejdssituationer.
- evnen til at reflektere over egne erfaringer, kernepunkter, modsætninger og dilemmaer på praktikstedet.
- mod til at dele sine erfaringer med andre.

SAMARBEJDET MELLEM SKOLE OG PRAKTIK

Skolen og praktikstedet samarbejder med henblik på at skabe gode læringsbetingelser for eleverne, så eleverne oplever sammenhæng i det, som læres i skolen og det, som læres i praktikken. På den måde er det muligt at opfylde målene for praktikuddannelsen. Skoleundervisning og praktikuddannelsen skal gensidigt understøtte hinanden. Derfor er samspil og dialog mellem skole og praktiksted vigtigt.

For at tilrettelægge en god skoleuddannelse og en praktikuddannelse, der tilsammen udgør en helhed for eleven, er det nødvendigt, at praktikstederne har en grundlæggende viden om uddannelsernes indhold, metoder og pædagogik.

Denne viden opnår praktikstedet bl.a. gennem et tæt samarbejde med skolen, der således også opnår et godt kendskab til praktikområderne.

Samarbejdet udmønter sig bl.a. i;

- det lokale uddannelsesudvalg – LUU. LUU rådgiver skolen i spørgsmål, der vedrører de uddannelser, der er omfattet af udvalgets virksomhedsområder, og virker for samarbejdet mellem skolen og det lokale arbejdsmarked.
- at skolen og praktikstederne indgår aktivt i formelle samarbejdsfora, der understøtter elevens læringsprocesser, så de skaber sammenhæng i elevernes skoleundervisning og praktikuddannelse.

- at skolen inviterer uddannelsesansvarlige/uddannelseskoordinatorer og praktikvejledere fra praktikstederne til møder og temadage på skolen.

Der samarbejdes om relevante forhold vedrørende uddannelsen f.eks.:

- implementering af beslutninger, der er truffet af det lokale uddannelsesudvalg.
- brugen af LUP (Lokale undervisningsplan).
- pædagogiske overvejelser.
- sammenhæng mellem skoleperioder og praktikuddannelsen.
- kvalificering og sikring af læringsmiljøet på praktikstederne.
- initiativer i uddannelserne med henblik på nedsættelse af frafald.

- at skolen ligeledes kan deltager i møder og temadage på praktikstederne - efter aftale.

- at skolen aflægger praktikbesøg på praktikstederne, hvor der sammen med praktikvejlederen sættes fokus på den enkelte elevs uddannelse og læring.

- at skolen udbyder praktikvejlederkurser og kurser for de praktikansvarlige.

Uddannelsesbogen og elevens personlige uddannelsesplan spiller en vigtig rolle som omdrejningspunkt i samarbejdet mellem skolen og praktikstedet.

ANSVARSFORDELING

Eleven, praktikstedet, skolen og kontaktlæreren har et fælles ansvar for, at eleven får en god praktikuddannelse.

Eleven

- skal arbejde aktivt med egen læring på praktikstedet.

Praktikstedet

- skal tilrettelægge praktikuddannelsen sådan, at den og skoleuddannelsen udgør en helhed for eleven og giver gode betingelser for elevens individuelle læring.

Skolen

- skal tilrettelægge skoleuddannelsen sådan, at skoleundervisning og praktikuddannelse udgør en helhed og forberede eleven på praktikuddannelsen – både fagligt og personligt.

Kontaktlæreren

- skal hjælpe eleven med at blive bevidst om, på hvilken måde eleven lærer bedst.

Praktikvejlederen

- skal vejlede eleven i praktikforløbet, således at udviklingen af elevens faglige og personlige kompetencer er optimal.

Den gode praktikuddannelse

En god praktikuddannelse tager udgangspunkt i følgende:

- et udviklende læringsmiljø med fokus på den enkelte elevs udvikling og læring.
- en engageret og kvalificeret praktikvejleder, som har de fornødne vilkår.

Elevens ansvar

I praktikforløbet har eleven et stort ansvar for sin egen uddannelse og læringsproces ved at være engageret, opsøgende og undersøgende.

Forberedelse

Forud for praktikforløbet skal eleven orientere sig om praktikstedet og gennem praktikuddannelsesplanen få et kendskab til praktikstedets læringsmulighed

Uddannelsesplan

I praktikforløbet arbejder eleven med sin uddannelsesbog, herunder den personlige uddannelsesplan, tidligere praktikerk læringer og skolevejledningen. I forbindelse med arbejdet med den personlige uddannelsesplan planlægger eleven sammen med vejlederen sit individuelle praktikforløb.

Arbejdsopgaver

Eleven deltager i det daglige arbejde og i det faglige fællesskab på praktikstedet og udfører i løbet af praktikforløbet arbejdsopgaverne med en stigende selvstændighed.

Helhed og sammenhæng

Eleven arbejder med at skabe en helhed mellem den praktiske del af uddannelsen og skoleundervisningen.

Refleksion

Eleven udvikler evnen til at reflektere over erfaringerne på praktikstedet, herunder kernepunkter, dilemmaer og modsætninger. Eleven reflekterer også over sine egne læreprocesser for at finde ud af, hvordan han/hun lærer bedst, fx ved anvendelse af logbog.

Analyse

Den pædagogiske assistentelev forholder sig herudover analyserende til faglige problematikker.

Vejledning

Eleven opsøger selv vejledning og skal være velforberedt til de aftalte vejledningssamtaler. I forbindelse med vejledningssamtalerne evaluerer eleven sin egen praksis og formulere løbende sine fremadrettede faglige og personlige læringsmål

Erfaringer

I forbindelse med de udførte arbejdsopgaver tilegner eleven sig erfaringer, som kan bidrage til at

- nå individuelle læringsmål
- nå faglige mål for praktikforløbet
- udvikle personlige kompetencer

Eleven bearbejder erfaringerne alene, i praksisfællesskabet eller sammen med praktikvejlederen i de ugentlige vejledningssamtaler.

Læringsmål

I løbet af praktikperioden formulerer eleven sine læringsmål, bl.a. i forbindelse med arbejdet med uddannelsesbog og uddannelsesplaner. For at styrke sammenhæng i hele uddannelsesforløbet, formulerer eleven i slutningen af hver praktikperiode desuden sine faglige og personlige læringsmål for den kommende praktikperiode.

Elevevalueringer

Eleven gennemfører en evaluering af praktikperioden efter de foreliggende læringsmuligheder. Praktikstedet gøres bekendt med elevevalueringen.

Praktikstedets ansvar

Med udgangspunkt i de mere overordnede krav, som er beskrevet i det følgende, skal praktikstederne sørge for en konkret pædagogisk tilrettelægning og gennemførelse af elevens praktikuddannelse i overensstemmelse med den pædagogiske tænkning i uddannelsen.

Dette sker dels i den praktikuddannelsesbeskrivelse, som praktikstedet udarbejder (se skolens hjemmeside), dels i det løbende daglige arbejde med eleven og ved at holde sig ajour med uddannelsen.

Praktikstedet har ansvar for følgende:

Et udviklende læringsmiljø

Praktikstedet skal etablere et miljø med gode læringsmuligheder, hvor eleven i trygge rammer kan varetage konkrete arbejdsopgaver.

Opgaverne giver eleven mulighed for at tilegne sig de rette erhvervsfaglige kompetencer, og igennem det daglige arbejde indgår eleven i det faglige og kollegiale fællesskab på praktikstedet. Sammen med skolen sørger praktikstedet i øvrigt for, at der er sammenhæng i den enkelte elevs uddannelse.

Elevens læring

I samarbejde med eleven tilrettelægger praktikstedet praktikforløbet sådan, at elevens læring er i fokus. Eleven skal have tildelt arbejdsopgaver, der passer til det uddannelsesniveau, eleven befinder sig på.

Praktikstedet skaber vilkår, der giver eleven mulighed for at opnå de faglige kompetencer, der er målet for praktikuddannelsen, og for at udvikle sine personlige kompetencer.

Praktikstedet tilrettelægger praktikforløbet sådan, at eleven kan tage udgangspunkt i forskellige læringsstile, således at eleven kan afprøve forskellige metoder og aktiviteter, der tager udgangspunkt i individuelle læringsmål.

Praktikforløbet tilrettelægges således, at selvstændighedsgraden kan øges i takt med elevens tidligere erfaringer, forudsætninger og motivation.

Tilrettelæggelse af praktikuddannelsen

Praktikstedet tilrettelægger praktikuddannelsen i et samspil mellem:

- Elevens individuelle læringsmål
- Praktikuddannelsens mål
- Målene for udvikling af elevens personlige kompetencer
- Praktikstedets læringsmuligheder

Praktikstedet har ansvaret for, at der i forbindelse med arbejdet med den personlige uddannelsesplan indgås aftaler med eleven om praktikforløbets tilrettelæggelse, praktikvejledningens omfang og indhold samt kontinuitet og afsluttende bedømmelse af eleven.

Rollemodeller

Praktikstedets personale skal være bevidste om praktikstedets uddannelsesopgaver og medansvar for elevens uddannelse. Medarbejderne er rollemodeller for eleverne, også i forhold til udviklingen af elevens faglige identitet. Praktikstedet sørger desuden for, at det bliver udarbejdet en beskrivelse af ansvars- og kompetencefordelingen mellem praktikvejlederen og andre personer, der har et medansvar for elevens uddannelse på praktikstedet.

Praktikvejleder-uddannelsesbeskrivelse

Praktikstedet skal udarbejde en generel beskrivelse af praktikstedet som uddannelsessted, som giver nuværende og kommende elever mulighed for at få kendskab til praktikstedets uddannelsesmuligheder (se skolens hjemmeside)

Fordeling af tid

Det er konkret aftalt, at eleven er ansat 37 timer pr. uge. Elevens pligtige arbejdstid på praktikstedet er 32,5 timer inklusiv vejledning. Det forudsættes, at eleven bruger de resterende 4,5 timer pr. uge til andet uddannelsesrelevant arbejde, herunder fordybelse og refleksion. Elevens anvendelse af denne tid, den konkrete planlægning heraf og indholdet i dette arbejde aftales løbende individuelt med eleven i forbindelse med vejledningssamtalerne og fremgår af elevens personlige uddannelsesplan. Praktikstedet skal afsætte ca. én time pr. uge pr. elev til aftalt vejledning.

Evaluering

Praktikstedet har ansvaret for at udfærdige den skriftlige standpunktsbedømmelse af eleven.

Det er praktikstedets ansvar at:

- Praktikvejledernes andre arbejdsopgaver tilrettelægges sådan, at der er tid til at varetage praktikvejledning og evaluering.
- Praktikvejlederen har den nødvendige efteruddannelse for at kunne løse opgaven.
- Vejledningskompetencerne hos den enkelte vedligeholdes og udvikles.
- Praktikvejlederen har mulighed for at deltage i praktikinformativsmøder og andre samarbejdsfora.

Vilkår for praktikvejlederen

Praktikstedet har ansvaret for, at eleven får en vejledning, der understøtter udviklingen af elevens faglige og personlige kompetencer.

Det er en forudsætning, at praktikvejlederen og den praktikansvarlige har det nødvendige kendskab til uddannelsen, har relevante faglige, personlige og vejledningsfaglige kompetencer, og at praktikvejlederen har gennemført den grundlæggende vejlederuddannelse.

Praktikvejlederens ansvar

Praktikvejlederen er elevens faste holdpunkt og primære rollemodel i forbindelse med praktikforløbet.

Uddannelsesplanen

Det er praktikvejlederens ansvar, at der ligger en plan for vejledning i elevens praktikforløb, og at der føres kontinuerlige samtaler med eleven. Praktikvejlederen støtter eleven i arbejdet med den personlige uddannelsesbog og uddannelsesplanen med henblik på at give eleven et overblik over sit uddannelsesforløb. Praktikvejlederen følger op og tager initiativ til en evt. revidering af uddannelsesplanen.

Vejledning

Praktikvejlederen vejleder med udgangspunkt i den enkelte elevs forudsætninger, den enkelte elevs personlige og faglige læringsmål og læringsstil og i forhold til opgaverne på praktikstedet. Praktikvejlederen understøtter og udfordrer eleven og hjælper med at forholde de praktiske erfaringer til teoretisk viden. Praktikvejlederen hjælper desuden eleven med at formulere sine faglige og personlige læringsmål og med at evaluere sin egen praksis. Det er ligeledes praktikvejlederens opgave at vejlede eleven frem til de metoder og redskaber, der bedst kan anvendes i elevens læring.

Evaluering

Praktikvejlederen sørger for kontinuerlig bedømmelse af elevens indsats på praktikstedet. Evalueringen tager udgangspunkt i målene for praktikforløbet og målene for udvikling af de personlige kompetencer. Bedømmelsen sker i tilknytning til vejledningssamtalerne, og fremgår af elevens personlige uddannelsesplan.

Praktikvejlederen har i slutningen af praktikken ansvaret for, at der sammen med eleven udfyldes en praktikerklæring, der skal ligge i elevens uddannelsesbog. Det skal være tydeligt for eleven, hvornår der er tale om vejledning, og hvornår der er tale om evaluering/bedømmelse.

Kompetencer

Praktikvejlederen har de faglige, pædagogiske og personlige kompetencer, der er nødvendige for at kunne understøtte elevens udvikling. Det omfatter et godt kendskab til uddannelsens indhold og metoder, til elevens kommende arbejdsområde og vejledningsfaglige kompetencer. Praktikvejlederen skal have en uddannelse, hvis niveau svarer til den uddannelse, eleven vejledes i, og skal inden for det første år have påbegyndt vejlederuddannelse. Både PAUere, PGUere og pædagoger kan være praktikvejledere.

Praktikvejlederen skal udvikle sine kompetencer ved at deltage i relevante efteruddannelsesaktiviteter, temadage og møder for praktikvejledere.

Formidlingsevner

Praktikvejlederen skal kunne formidle generel og specifik viden om sin egen funktion og sit eget arbejdsområde, og om elevens funktion og arbejdsområde. Samtidig skal praktikvejlederen kunne formidle holdninger, værdier og etik på praktikstedet. Det er vigtigt, at praktikvejlederen kan beskrive og begrunde praktikstedets praksis inden for pleje, omsorg, behandling og pædagogik.

Skolens ansvar

Skolen tager initiativ til, at samarbejdet mellem skolen og praktikstederne etableres og udvikles.

Gennem samarbejdet vedligeholder skolen kendskab til praktikstedernes opgaver, kultur, arbejdsformer, organisationsformer og fokusområder og får på den måde forståelse for praktikstedernes vilkår.

Dette sker med afsæt i den enkelte elev, og det sker med afsæt i et generelt samarbejde om at skabe sammenhæng i elevens skoleundervisning og praktikuddannelse.

Forberedelse af eleven

Skolen forbereder eleven på praktikuddannelsen ved at eleven i skoleuddannelsen arbejder med at udvikle de faglige kompetencer, der hjælper eleven til at kunne nå praktikstedernes faglige mål, og de personlige kompetencer, der er nødvendige for fortsat udvikling i det kommende praktikforløb.

Eleven

I praktikforløbet samarbejder skolen med praktikstedet om den enkelte elev, så eleven oplever skole- og praktikuddannelsen som en helhed, og med det mål, at eleven får forståelse for sammenhængen mellem skoleuddannelse, praktikuddannelse og den kommende erhvervsfunktion.

Praktikvejlederkurser

Skolen udbyder kurser for praktikvejledere med et indhold, der modsvarer behovene på praktikstederne, for at den enkelte vejleder og praktikansvarlige kan understøtte eleven i at nå de personlige læringsmål samt målene for praktikuddannelsen.

Nogle af de elementer, der er vigtige for et optimalt praktikforløb, igangsættes allerede under skoleforløbet. Det drejer sig bl.a. om:

- at tage ansvar for egen læreproces.
- at udvikle et etisk grundlag i forhold til at arbejde med andre mennesker.
- at søge indflydelse og tage ansvar for fællesskabets anliggender.
- at arbejde med den personlige uddannelsesplan og uddannelsesbog som læringsredskab.
- at anvende forskellige redskaber til refleksion.

Kontaktlærerens ansvar

Forberedelse af eleven

Kontaktlæreren forbereder eleven på praktikuddannelsen ved at gøre eleven bevidst om, hvorfor medansvar er relevant, og hvordan det kan praktiseres og udvikles. Samtidig støtter kontaktlæreren eleven i at søge indflydelse og tage ansvar.

Uddannelsesplanen

Det er kontaktlærerens opgave at introducere eleven til den personlige uddannelsesbog og uddannelsesplanen og understøtte eleven i at bruge de to værktøjer som et aktiv.

I skoleperioderne er det kontaktlæreren, der støtter eleven i at formulere sine faglige og personlige læringsmål for praktikforløbet, og kontaktlæreren er samtidig den, der hjælper eleven med at skabe helhed og sammenhæng mellem praktikuddannelsen og skoleundervisningen.

Kontaktlæreren er sammen med eleven og praktikstedet ansvarlig for at følge op på uddannelsesplanen, herunder at tage initiativ til eventuel revidering.

Samarbejde med praktikstedet

Kontaktlæreren planlægger og aflægger et besøg på praktikstedet i hver praktikperiode, hvor den enkelte elevs læringsproces og udvikling er i fokus.

Der samarbejdes om den enkelte elevs uddannelse.

Samarbejdet kan f.eks. være:

- ▬ udveksling af viden om uddannelsens indhold samt den faglige og pædagogiske udvikling af uddannelsen med udgangspunkt i elevens læring.
- ▬ koordinering af sammenhængen mellem skoleuddannelsen og praktikuddannelsen.
- ▬ med eleven om elevens personlige uddannelsesplan og udvikling af elevens faglige og personlige kompetencer.

Samarbejde om konkrete elever

Praktikvejleder/uddannelseskoordinator samarbejder med kontaktlærer om konkrete elever.

Skolens praktikkoordinator og uddannelsesvejleder inddrages, når det skønnes nødvendigt.